

Nepolitiški del.

Sebi.

Dokler verhé Triglava,
Zorja mi zlati;
Dokler me bistra Sava
Žejnega pojí;
Dokler prijatli zvesti
Me objemajo,
In po življenja cesti
Marno spremljajo;
Dokler sinovi Slave
Materi živé,
Za dom se in postave
Boja ne straše;
Dokler slovensko petje
Serce mi jasni;
Dokler lepóti cvetje
Lipine berstí;
Vetrovi, žalost nate!
Skerb nesite vso!
Veseljé vabim v svate,
Venčam si glavó. Podgorski.

Pomladanska.

Burja počiva,
Mégla beží;
Cvetíce iva
Zlate rodi.
Potok po tali
Zemlji šumljá,
V bistrem zerkali
Solnce migljá.
Slavec iz gaja
Pesem glasi,
Pirne obhaja
Z družo gosti.
Módra vijola,
Cvetje lepó,
Krasita polja
Dol in goró.
Blaga dišava
Duje povsod,
Vsa se narava
Smeja naprot.
Pustimo zide,
Hitro na plan!
Žal naj odide,
Tugo na stran!
Dokler bleskeče
Mileni čas,
Rože dišeče
Pletimo v las! Podgorski.

Nekaj

od benečanskih Slavjanov. *)

Benečanski slavjani prebivajo med Vidmam ino goriško škofijo, s katero se skupej deržijo; in v gorah na severnim okraju bene-

*) Ne morem se zderžati, de bi naslednjega pismica bravcam ne podal, ktero sim od g. Podrjeka, vredniga mašnika v St. Petru, prijatla slovensine in prijemnika slovenskih časopisov, prijel:

Mi praviš v Tvojim pismici, de noben drug pozdrav se ne sliši po ulicah Goriških kakor živio! Živio je tudi risano po škatelcah za duhan; živio tedaj tudi jaz zvrisknem na hribi „Nediže“: živio Slavjani! Mojmu glasu jeden se ne odméva kakor jek po dolini, ino moj glas je glas vpijočiga v puščavi, ker Slavjani na Laškim ne umejo, kako napredovajo drugi brati Slavjani. — Serčno bi se tudi jaz potegoval za Slavjanstvo, pa sim kakor cvetlica v gojzdu, katera svoj duh okoli spušča, ino čaka popotnika, de bi jo vtergal; pa ni roke de bi jo pobrala: ino tako cvetlica samostna, nepoznana živi; ternje jo zadušava, ino ona tako sklene svoje dni nepoznana, ker jo Bog ni posadil v roke slavjanskiga vertnarja.

Mi pišeš tudi, de Slavjani Tvoji tovarši so h Tebi prihromeli, kader si bral slovensko moje pismice. Ah prijatel pismica moje niso vredne, de omikani Slavjani jih bojo poslušali, ker so v restargani obleki oblečene, ino sramožljive se tresejo priti pred ljudi, kateri so svilnasto opravljeni v Slavjanství. Vender pak zavupajo na poterpežljivost slavjansko.

Prebivam na Laškim
Sim rojen Taljan,
Izviram z Slavjanstva —
Bom vedno Slavjan.
Oh! drago Slavjanstvo ...
Predragi moj dom!
Dokler bom na svetu
Jaz ljubil te bom.
Opomba pisaveca.

čije vun do Pontebe se raztegnejo, iz goriških Berd se zamore pri samih slavjanah do Vidma ino Pontebe priti, brez naleteti na lahe. Oni so z lahami po dolah močno zvezani zaradi raznih deželnih dobičkov in se z njimi dobro zastopijo, torej jih za lahe deržijo, in malo kje omislijo, če ravno jih je do 23 taužent, golih slavjanov.

Njih vladarstvo je bilo vedno v Benetkah. Po republiko so imeli v Benetkah eniga kneza (pod principam je bluo dobro, še zdaj pravijo) kateri je bil slavjane odločil, ter so svojo kralico imeli, tako pripovedujejo bolj starisi. Ostanke ino razvaline kraličniga grada se še zdaj vidijo. Blizo grada je pa ena velika jama (grotte) v strašni gori, katero je v grozni sili in stiski v terdnjavo sprenaredila. Šestdeset kamnatih stopic je zdaj gor po steni do jame, katera je prav obsirna, štir ure dolga, na koncu jame je jezero, h ktermu se teško in z baklami priti more, iz njega se šumeči potok po sredi jame med skalovjem na dan vije. Peč za kruh peči, ino stope za žito vdclane v pečovje, se še najdejo. Predni del jame je prenarjen v cerkov sv. Ivana. Tla so oblokaste, spodaj teče voda. Kardinali ino visoki taljanski gospodi so tale naravni čudež obiskavali.

V leti jami je bila kraljica dolgo časa; pol ure od tukaj na ravnini pa sovražnik, kateri jo je bil obsedil. Dolgo se je deržala, na zadnje pa, ker ni imela več ko še eno tele in en žakelj pulžane (Art Gerste) so snedli še to, kožo pa ino žito je pustila dol z terdnjave rekoč, če bo sovražnik tolko let jo čakal, kolikor dlak telečja koža ima, in v žakli zorn je, bo še zastoj, — ne opravi neč. Sovražnik obupa in jo potegne. Turkov je kaj v nedizki (potok nediza, ktera slavjane na dve strani razdeli, je to kar kranjcam Sava) dolini smert storlo, še zdaj se dobivajo mnoge reči, katere očitno to spričajo. Nekdaj so benečani v nedizki dolini z brihtanimi psami bitvo dobili torej še zdaj unkrajniki, Vunejci (čez beneško mejo prebivajoči) prigovor imajo: Bog nas ovari benečanskih pesov! Nediža izvira iz karniških planin, je majhna, o deževji pa nevarna, škodljiva, čez ktero je v Čidade (Cividale) zlo čislan most. Ravno vode derži velika cesta skoz Slovenijo (naš slovenski kraj je laham ino vsim goriskim pod imenam Sklavonija, znan); sperveč je široka dolina, od Čidada naprej, potem pa vedno bolj voska, tako, de je težko vojakam v Italijo za priti, če ondašni slovinci nočejo, ker grozovitno skalovje poderajo na cesto, al jo pa pretergajo, kar se je lani o veliki noči godilo. Tale cesta derži na Kobert (Karfreit), Wuc (Flič) Tarbiš.

Pervi kraj al imenitna vas je St. Peter, ponašim špetar, fara, 8 tavžent duš, tukaj je italjski Komisar, laški pisarniki za slovence!! in tudi male šole tud laške!! Cela fara je v več druge občine zaradi obsirka razdeljena, med tem 22 večim vasmi, al po našim Komuni, so posebno leti zaznomovati: Mersin, Ronc (Rodda), Matajur (monte majzor) Terčmun (monte terzo) Launder, Brišča, Laz, Azla (azzida) Bernas, Černiverh i. t. d. Druga velika fara je: St. Lenard, blizo 7. tavžent duš, v teh dveh farah so sami slovinci, zad Vidmam so nektere zmešane.

Bliz 3 tavžent duš pride na Rezijo; med Vidmam in Pontebo v sredi velikih gora je rezjanska dolina. Pravijo de je nekdaš in Rus se armadi odtergal in tamo zasedil, zato ima njih majhno mesto Rezija, ino cela dolino to ime od Rusa.

Pri benečanskih slavjanah je po hišah vlada nekdašnjih očakov (patriarchalische). Velike so po hišah družine. Večkrat se naméri, de so v eni hiši po trije, štirji oženjeni, in katerga je rajni oče blagoslovil, je za naprej gospodar vladar, zakvazavec, on vse kupi, plača ima dnarnico, preskerbi, potegnje itd. drugi delajo, kar njim vkaže, in morajo molčati, ako ni v očitno škodo cele hiše. Zjutrej ino zvečera moljijo vsak dan roženkrane, za molitvo pa kratko pobožno pesmico zahelejo (heliti, se pravi Psalme, al pobožne pesmi v cerkvi al doma peti). Lepo je slišati zvečera, kader v celi vasi po hišah cnoglasno zahelijo!

(Konec sledi.)

Knjiga splošnih deržavljanskih postav.

§. 325.

Kolikor je posestnik reči, katera je v kupčii prepovedana, ali ki se vkradena biti

zdi, zavezan, ime svoje posesti naznaniti, to ustanovijo kaznovavne ino politiske postave.

§. 326.

Kdor reč, katero posestva, iz verjetnih vzrokov svojo misli, je vesten posestnik. Nevesten posestnik je tisti, ki ve, ali iz okoljšin predumiti mora, de reč katera je v njegovih posesti drugimu tiče. Zavoljo zmote v dogodbah ali zavoljo neznanja postavnih predpisov zamore kdo nepostaven (§. 316) in vender vesten posestnik biti.

§. 327.

Če kaka oseba posestva reč samo, druga pa pravico na vse ali na nekatere užitke te reči; zamore ravno taista oseba, če meje svoje pravice prestopi, v različnih obzirih vesten in nevesten, postaven in nepostaven posestnik biti.

§. 328.

Vestnost ali nevestnost posesti, mora če pravda vstane, sodnik razsoditi. V dvombi stoji predumljenje za vestnost posesti.

§. 329.

Vesten posestnik zamore že samo zavoljo vestne posesti reč, katero posestva, brez odgovornosti po svoji volji rabiti, porabiti, tudi clo vničiti.

§. 330.

Vestnemu posestniku tiče ves iz reči izvirajoči sad, kakor hitro je od reči odločen bil, njemu tičejo tudi vsi že prijeti vžitki, kolikor so v času mirne posesti že bili stekli.

§. 331.

Ako je vestni posestnik na reč k obstojnimu ohranjenju bistva potrebno, ali k pomnoženju še terpečih vžitkov koristne potroške storil; mu gre povračilo po sedajni vrednosti, kolikor djanjsko storjenih potroškov ne preseže.

§. 332.

Potroškov le k veselju in olepšanju storjenih se le toliko poverne, kolikor je s tem reč po občni vrednosti v djanju pridobila; vender je poprejšnemu posestniku na zbiro, vse za se odvzeti, kar se brez poškodvanja bistva odvzeti zamore.

§. 333.

Tudi vestni posestnik ne more cene, katero je svojimu predniku za prepušeno reč dal, terjati. Kdor je pa ptujo reč, katero bi bil lastnik težko drugači zopet dosegel, pošteno na se pripravil, ino z tem lastniku dokazljivo korist storil, zamore primerno povračilo terjati.

§. 334.

Ali ima vestni imetnik pravico ali ne zavoljo svoje terjatve reč nazaj deržati, je v poglavju od zastavne pravde odločeno.

§. 335.

Nevestni posestnik je zavezan ne le samo s posestjo ptuje reči zadobljene dobičke nazaj dati; ampak tudi tiste, katere bi bil poškodvan zadobil, ino vso z njegovo posestjo napravljeno škodo poverniti. Ako je nevestni posestnik z djanjem v kaznovavnih postavah prepovedanim v posest prišel, seže povračilo do vrednosti posebne preljubosti.

§. 336.

Ako je nevestni posestnik na reč kaj stroškov storil, se ima to obrniti, kar je v poglavju od pooblastenja glede potroškov storjenih od opravnika brez naročila zapovedano.

§. 337.

Posest občine se sodi po vestnosti ali nevestnosti v imenu udov delajočih pooblastencov. Vonder morajo vselej nevestni vestnim udam, kakor tudi lastniku škodo poverniti.

§. 338.

Tudi z vestnim posestnikom, če je z sodniškim sklepam k povračilu reči obsojen, se ima v obziru povernenja vžitkov ino škode, kakor tudi glede potroškov od časa njemu izročene tožbe tako ravnati, kakor z nevestnim posestnikom. Vonder je za naključbo, katera bi reči pri lastniku ne bila zadela, le takrat odgovoren če je povračilo, z prederznim pravdanjem zaderžaval.

§. 339.

Posest naj si bodi kakoršna koli, nima nobeden pravice taisto samolastno motiti. Moteni ima pravico pri sodnici terjati, de se usega prepove ino dokazljiva škoda poverne.